

Notă de argumentare

a respingerii demersului Universității de Stat din Moldova cu privire la confirmarea titlului științific de doctor în științe politice doamnei EL-FAHEL Dasman (Israel), în urma susținerii tezei Finland and Israel: A comparative analysis of strategic educational policy / Finlanda și Israel: analiza comparată a politicii educaționale strategice”, specialitatea 561.01. *Teoria, metodologia politologiei; instituții și procese politice*

În rezultatul examinării tezei de doctor în științe politice a doamnei EL-FAHEL Dasman (Israel), în cadrul ședinței Comisiei de experți în științe juridice, politice, militare și informații a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare din 24 iunie 2025, s-a constatat:

Avizul expertului 1.

Teza „Finland and Israel: A Comparative Analysis of Strategic Educational Policy” elaborate la specializarea 561.01 – *Teoria și metodologia politologiei, instituții și procese politice*, abordează două dimensiuni: (i) politici educaționale considerate ca parte a politicilor publice strategice; (ii) compararea strategiilor educaționale în două state, punând accent pe modul în care educația influențează economia și structurile sociale. Teza are multe referințe la calitatea educației, curriculum, personal didactic, care sunt mai apropiate de domeniul educației și sociologiei. Mai ales că formarea doctorandei este în domeniile menționate.

Tema abordată în lucrarea de doctorat elaborată de doamna El-Fanel Dasman este una relevantă și valoroasă, în special pentru contextul strategic educațional al statului Israel. Autoarea și-a propus să contribuie la îmbunătățirea politicilor educaționale din țara sa de origine. Cu toate acestea, relevanța aplicativă a cercetării pentru Republica Moldova rămâne limitată, chiar dacă au fost incluse câteva referințe și date generale referitoare la sistemul educațional moldovenesc.

Deși noutatea științifică presupune faptul că conținutul tezei se referă la compararea sistemelor educaționale din Finlanda și Israel în context de interdependența dintre educație și economie, totuși lipsește o abordare mai amplă, incluzând o analiză a aplicabilității modelului finlandez în Israel prin simulări sau studii de impact. Plus, se constată limite în contribuția teoretică, astfel nu este introdus un model teoretic nou, ci se aplică cadre existente de analiză. Aceasta are impact asupra unor concluzii care sunt generale și previzibile, fără o demonstrație empirică clară a impactului politicilor educaționale asupra economiei sau poate ar fi și asupra securității.

Privind valoarea metodologică menționăm că utilizarea instrumentelor statistice precum *T-test* și *ANOVA* pentru analiza datelor educaționale prezintă un efort de a fundamenta rezultatele empirice, totuși identificăm anumite limite metodologice căci nu este clar cum au fost selectate datele și dacă eșantionul studiat este reprezentativ pentru validarea concluziilor. Mai mult, autoarea nu a specificat metodele specifice cercetării din domeniul științelor politice, limitându-se la o analiză comparativă generală a politicilor educaționale, luând în considerare dimensiunile educaționale, economice, sociale și tangențial politice în Finlanda și Israel. Se constată abordări calitative și cantitative aplicate personalului educațional și o încercare timidă de a analiza politica sistemului și procesului educațional în cele două state vizate de cercetare.

Teza de doctorat nu a fost redactată într-o limbă engleză adecvată standardelor academice, fiind mai degrabă o traducere din mai multe limbi, aspect care a generat dificultăți în procesul de expertiză. De exemplu, la pagina 23, titlul subcapitolului 1.1 este formulat neclar („Strategic educational strategic policies: theoretical and methodological incursions”), traducerea în limba română fiind „Politici strategice educaționale strategice: incursiuni teoretice și metodologice”, ceea ce creează confuzii terminologice. Deși în cadrul acestui capitol autoarea realizează o analiză conceptuală detaliată a termenilor și fundamentelor teoretice prezentate în literatura științifică, inclusiv definirea și clarificarea etapelor procesului decizional și formularea politicilor publice în

baza modelelor elaborate de teoreticieni precum James Anderson și Harold Lasswell, în lucrare nu există o referire explicită privind aplicarea concretă a modelelor teoretice propuse de acești autori.

Astfel, și în cazul altor titluri de subcapitole se utilizează termenul „politică” sau „politici”, presupunem că pentru a justifica specializarea aleasă, însă conținutul lucrării corespunde mai curând profilului științific *educație* sau *sociologie*. Mai mult, politicile educaționale prezentate în teză, după cum se constată inclusiv în concluzii, nu reflectă integral semnificația consacrată a politicilor publice, ci se referă mai curând la acțiunile concrete ale instituțiilor din domeniul educațional față de angajați, precum stimulentele financiare acordate acestora. Astfel de măsuri diferă esențial de semnificația termenului de politică publică, care presupune decizii și acțiuni strategice adoptate de autoritățile publice pentru soluționarea problemelor și nevoilor societății în ansamblul său, iar specific tezei ar fi nevoile educaționale dintr-o perspectivă comprehensivă. Respectiv politicile publice intervin cu opțiuni sau soluții la problemele identificate, iar concluzii și recomandările nu reflect aceste aspect al științelor politice.

În fine, subiectul investigat în cadrul tezei nu se aliniază direcțiilor prioritare de cercetare ale Republicii Moldova sau nu sunt specificate modele sau concluzii relevante pentru Republica Moldova. În același timp, modalitatea de coordonare a tezei, schimbarea conducătorului într-un scurt timp, ar fi putut influența asupra modului în care au fost validate rezultatele obținute. În plus, bibliografia include peste 40 de surse în limba ebraică, fapt ce limitează posibilitatea verificării directe a informațiilor prezentate în lucrare. Respectiv, rămâne neclar dacă acestea au fost supuse unei verificări riguroase în raport cu literatura de specialitate relevantă și dacă au fost analizate în mod comparativ pentru a asigura consistența și validitatea concluziilor formulate.

Astfel, în vederea unei evaluări obiective a contribuției rezultatelor științifice la soluționarea unei probleme științifice, formulată într-un mod discutabil, precum și pentru a stabili dacă acestea au condus la dezvoltarea unei noi direcții de cercetare era binevenit în calitate de referenți de invitat specialiști – unul în domeniul sociologiei și celălalt în științele educației – care să dețină cunoștințe avansate atât de limbă ebraică, cât și de limba engleză, precum și o bună competență metodologică în aplicarea chestionarelor și în interpretarea statistică a datelor. O asemenea expertiză este esențială pentru verificarea veridicității datelor prezentate și pentru confirmarea rigorii științifice a concluziilor formulate în teză.

Referindu-ne la articolele publicate de autoare, unele dintre ele nu trezesc încredere privind respectarea principiilor de integritate academică. Astfel:

- Unul dintre articole este publicat în două volume diferite, fără menționarea caracterului său duplicat:
 - EL-FAHEL, D., SIROTA, J. *Education policy in Finland*, în JIJIE, Iași: Performantica, *Sustainable economic and social development of Euroregion's and cross-border areas*, vol. XXXVI, 2020, pp. 95–105. ISBN: 978-606-685-744-4;
 - EL-FAHEL, D., SIROTA, J. *Education policy in Finland*, în Preocupări contemporane ale științelor socio-umane, ediția a 10-a, 5–6 decembrie 2019, Chișinău: Print-Caro SRL, 2020, pp. 594–606. ISBN: 978-9975-3371-7-5.
- De asemenea, un alt articol apare publicat în două versiuni lingvistice diferite, păstrând același conținut și DOI, fără o clarificare corespunzătoare:
 - EL-FAHEL, D., ROȘCA, L. *Caracteristicile sistemului educațional din Finlanda: impactul asupra vieții sociale*, în Relații Internaționale Plus, nr. 2(20), 2021, pp. 9–22. [Categorie B] ISSN: 1857-4440. DOI: 10.52327/1857-4440.2021.2(20).01.
 - EL-FAHEL, D., ROȘCA, L. *Characteristics of the Finnish education system: impact on social life*, în Relații Internaționale Plus, nr. 2(20), 2021, pp. 132–145. [Categorie B] ISSN: 1857-4440. DOI: 10.52327/1857-440.2021.2(20).15.

- În plus, unele lucrări au fost publicate în volume ale unor conferințe științifice cu reputație discutabilă (posibil prădătoare), precum:
 - EL-FAHEL, D. *Incentives and Rewards for Teachers. The Case of Israeli Education System*, în *Scientific Collection «InterConf»*, nr. 47, cuprinzând lucrările conferinței internaționale *Experimental and Theoretical Research in Modern Science*, 26–28 martie 2021, Chișinău, pp. 69–74. ISBN: 978-5-368-01372-5.

Avizul expertului 2.

Teza elaborată de doamna EL-FAHEL Dasman abordează o temă importantă și destul de actuală, relevând interconexiunile dintre educație, economie și politică, cu un accent pe compararea celor două sisteme educaționale (Finlanda și Israel). Acest subiect este într-adevăr de actualitate, iar lucrarea contribuie la dezvoltarea cunoștințelor în domeniul politicii educaționale comparate, un subdomeniu destul de explorat, dar cu potențial de a aduce noi perspective, în special pentru Israel și poate pentru Republica Moldova. Subiectul abordat în lucrarea de doctorat, este unul foarte valoros pentru Statul Israel, mai ales că aceasta și-a propus să-și aducă contribuția la îmbunătățirea politicii educaționale din statul său de origine, pe când pentru Republica Moldova aceasta nu se deosebește prin valoare aplicativă.

Conținutul tezei de doctorat elaborată la specialitatea 561.01 – *Teoria și metodologia politologiei; instituții și procese politice* din varii NU corespunde Profilului științific – 561. *Politologie*, iar pentru consolidarea poziției prezentate repetat, sunt aduse următoarele argumente. Instituțiile politice sunt structuri formale care coordonează și implementează procesele politice într-o societate, acestea incluzând parlamente, guverne, instituții judiciare și alte organizații care formează arhitectura statului și sunt responsabile pentru adoptarea legilor, executarea politicilor și asigurarea respectării acestora. Procesele politice se referă la mecanismele prin care deciziile politice sunt luate și implementate, acestea incluzând alegeri, activități legislative, dezbateri publice, formarea guvernelor, și aprobarea legilor. În cadrul acestora, partidele politice, liderii politici și cetățenii joacă un rol important. Politicile publice în domeniul educației se referă la ansamblul de măsuri și decizii adoptate de guverne sau autorități educaționale pentru a răspunde nevoilor educaționale ale unei societăți. Acestea sunt instrumente guvernamentale destinate să reglementeze și să îmbunătățească procesul educațional, să stabilească norme, strategii de învățământ, să regleze accesul la educație și să asigure echitatea și calitatea sistemului educațional. Ca exemple de politici educaționale publice pot fi aduse următoarele:

- Politicile de reformă educațională, care pot include schimbarea curriculum-ului școlar, dezvoltarea profesiei didactice, investiții în infrastructura școlară.
- Politicile de educație incluzivă, care vizează integrarea tuturor copiilor în sistemul educațional, indiferent de statutul lor social sau dizabilități.
- Politicile de educație continuă pentru adulți, care vizează pregătirea continuă a forței de muncă.

Aceste politici sunt axate pe implementarea unor măsuri educaționale concrete, fără a se concentra în mod special pe analiza instituțiilor politice sau proceselor politice dintr-o țară. Ele sunt esențiale în domeniul educațional, dar nu sunt direct corelate cu studiile politologice care analizează instituțiile și procesele politice.

Tema tezei nu se aliniază nici cu specialitatea, 562.03 – *Probleme și strategii ale dezvoltării globale și regionale*, cu care ar părea că se putea găsi tangențe. În pofida faptului că teza analizează politici educaționale cu implicații regionale, aceasta nu se concentrează pe problemele de dezvoltare globală sau regională într-un sens economic, geopolitic sau sociocultural. Teza se concentrează pe analiza comparativă a politicii educaționale strategice în două țări, Finlanda și

Israel, fără a aborda direct problemele globale sau regionale de dezvoltare. În cadrul specialității 562.03, subiectele de cercetare sunt orientate mai mult spre dezvoltarea socioeconomică, strategiile de dezvoltare globală și politicile regionale legate de creșterea economică, integrarea regională și sustenabilitatea dezvoltării. Deși educația este un element esențial al dezvoltării, această lucrare nu se concentrează pe dimensiunea dezvoltării globale sau regionale, ci pe politicile educaționale specifice.

Teza abordează efectele politicii educaționale asupra economiilor naționale și interacțiunea educației cu piața muncii, dar nu aprofundează subiectele tipice ale dezvoltării globale sau regionale. În specialitatea 562.03, cercetările ar trebui să includă o abordare mai largă, cum ar fi impactul globalizării asupra dezvoltării regionale sau strategiile regionale de integrare economică și socială, aspecte care nu sunt tratate în această lucrare. În loc să se concentreze pe strategii de dezvoltare globală sau regională, lucrarea se axează pe strategiile educaționale din două țări specifice, fără a face legătura cu politicile de dezvoltare la nivel mai larg, cum ar fi cooperarea regională sau mecanismele globale de dezvoltare.

Deși tema tezei ar putea avea implicații asupra dezvoltării economice și sociale, aceasta nu abordează în mod direct problemele și strategiile de dezvoltare globală și regională așa cum ar impune specialitatea 562.03. Lucrarea este mai relevantă pentru domeniul Științelor educației, având un accent mai mult pe analiza comparativă a sistemelor educaționale și mai puțin pe strategiile de dezvoltare globală sau regională care sunt esențiale în cadrul acestei specialități.

După o demonstrare a necoresponderii temei cu specialitățile 561.01 – *Teoria și metodologia politologiei; instituții și procese politice* și 562.02 – *Probleme și strategii ale dezvoltării globale și regionale* (cu operarea unor modificări ale titlului și schimbarea accentelor în conținut pe variabile comune specialității), totuși cea mai apropiată specialitate pare a fi 541.02 – *Structură socială, instituții și procese sociale* din Profilul științific – 541. *Sociologie*.

În urma unei evaluări detaliate a tezei de doctorat putem observa că lucrarea nu se încadrează în această specializare într-un mod relevant, problema majoră fiind caracterul declarativ al utilizării abordării politologice. În acest sens de idei, cu toate că se încadrează la profilul științific 541. Sociologie, lucrarea este mai apropiată de domeniul Științelor educației, având ca obiectiv analiza comparativă a politicii educaționale din Finlanda și Israel, cu accent pe reformele și strategiile educaționale implementate în aceste două state.

În teză sunt prezentate sub aspect comparativ politicile educaționale din Finlanda și Israel, accentuând interconexiunile între educație, economie și politică, cu toate acestea lucrarea nu s-a apropiat de domeniul politologiei. Conform structurii și conținutului tezei, autorul abordează aspecte fundamentale ale politicii educaționale ca parte a proceselor politice naționale și internaționale. De asemenea, cercetarea include o metodologie comparativă, un instrument esențial în analizele din domeniul științelor politice, care este corect aplicat pentru a identifica diferențele și similitudinile dintre modelele educaționale ale celor două țări.

Totuși, lucrarea se concentrează preponderent pe politicile educaționale și pe impactul lor asupra dezvoltării sociale și economice, mai degrabă decât pe o analiză profundă a instituțiilor politice sau a proceselor politice tradiționale, care sunt subiectele centrale ale domeniului politologiei. De asemenea, nu se pune un accent major pe analiza teoretică a instituțiilor politice sau a proceselor politice, ci mai degrabă pe aplicarea politicii educaționale ca factor determinat în dezvoltarea societății.

Lucrarea se concentrează pe aspecte fundamentale ale politicii educaționale, cum ar fi strategiile de reformă educațională, dezvoltarea profesională a cadrelor didactice, curriculum-ul adaptat cerințelor secolului XXI și impactul educației asupra dezvoltării socioeconomice. Aceste teme sunt esențiale în domeniul științelor educaționale, care studiază nu doar sistemele educaționale, ci și interconexiunile dintre educație, economie și politică. Deși se regăsesc unele elemente de politică

publică și de strategii guvernamentale, aceste subiecte sunt tratate într-un cadru firesc Științelor Educației, în care politica educațională joacă un rol central.

În plus, abordarea comparativă a sistemelor educaționale din Finlanda și Israel, analiza diferențelor și similitudinilor în politicile educaționale ale celor două țări, precum și studierea impactului acestora asupra dezvoltării educaționale și sociale sunt elemente care se aliniază perfect cu cercetările din domeniul educației. În teza de doctorat autoarea propune soluții și modele de bună practică pentru îmbunătățirea sistemului educațional, ceea ce o face extrem de relevantă pentru acest domeniu.

Teza se concentrează pe politicile educaționale, strategiile educaționale și analiza sistemelor educaționale din Finlanda și Israel, ceea ce este mai degrabă un subdomeniu al științelor educaționale și al studiilor privind politicile educaționale, decât o lucrare de politologie pură. Deși educația este influențată de factori politici, analiza comparativă a sistemelor educaționale nu se aliniază în mod direct cu studiul instituțiilor politice și al proceselor politice fundamentale din domeniul politologiei.

Teza nu examinează în mod detaliat instituțiile politice (precum guvernul sau parlamentul) sau procesele politice (cum ar fi formularea politicilor educaționale, implementarea lor sau relațiile între diferitele ramuri ale guvernului). Deși există referiri la impactul politicului asupra educației, analiza este mai mult concentrată pe implementarea politicii educaționale decât pe structurile și procesele politice care stau la baza acestor politici.

Metodologia utilizată (analiza comparativă a politicii educaționale) este mai specifică pentru domeniul științelor educației și pentru studiile de politică educațională decât pentru teoria politică sau analiza proceselor politice. În general, politologia se concentrează mai mult pe studiul instituțiilor politice, comportamentul electoral, politicile publice și teoriile politice, în timp ce educația strategică, ca subiect de cercetare, este mai apropiată de Științele Educației.

Prin urmare, tema tezei nu se aliniază complet cu specialitatea 561.01 – *Teoria și metodologia politologiei; instituții și procese politice*, având o abordare mult mai aplicativă și concentrată pe politicile educaționale. Aceasta ar trebui să fie încadrarea mai degrabă în domeniul Științelor Educației sau Politicilor publice în educație, decât în politologie.

Teoria și metodologia politologiei se concentrează pe studiul instituțiilor politice (parlamente, guverne, instanțe judecătorești) și pe procesele politice (alegeri, formarea guvernelor, legislație, administrarea statului), aceste domenii fiind esențiale pentru înțelegerea dinamicii politice dintr-o societate și pentru analiza modului în care sunt luate deciziile politice, cum sunt adoptate legile și cum sunt implementate politicile publice.

Diferența principală între politicile publice educaționale, strategiile guvernamentale în educație și specialitatea 561.01 este că, în timp ce politicile educaționale și strategiile guvernamentale se axează pe implementarea schimbărilor în domeniul educației în scopul îmbunătățirii sistemului educațional, politologia se concentrează pe analiza proceselor politice și a instituțiilor care fac posibilă adoptarea și implementarea acestor politici, dar nu se ocupă direct de problemele educaționale în sine.

Astfel, nu există o legătură directă între politicile publice educaționale sau strategiile guvernamentale din domeniul educației și specialitatea 561.01, care se ocupă în principal de teoria și analiza proceselor politice și instituțiilor politice. Domeniul educațional, deși poate fi influențat de deciziile politice și guvernamentale, face parte dintr-un subdomeniu distinct al științelor sociale, axat pe Științele Educației, iar politologia se ocupă cu analiza structurilor politice care influențează deciziile din domenii precum educația, dar nu cu detaliile educaționale propriu-zise.

În termeni de originalitate, lucrarea are meritul de a examina impactul educației asupra dezvoltării economice și sociale, ceea ce adaugă noutate prin aplicarea unei metodologii interdisciplinare. Cu

toate acestea, tema este în esență aplicativă și nu prezintă inovații teoretice fundamentale. Prin urmare, noutatea tezei este de nivel mediu.

Metodologia utilizată în teza de doctorat nu corespunde domeniului Politologiei, deși lucrarea îmbină atât metode calitative, cât și cantitative. Aplicarea metodei statistice (e.g., T-test, ANOVA) este una standard și nu aduce contribuții inovative semnificative la nivelul metodologic, deși pentru practica din Republica Moldova utilizarea SPSS clasează lucrarea în categoria cercetării avansate. De asemenea, lucrarea menționează utilizarea unor date secundare și surse guvernamentale, ceea ce este un punct pozitiv, însă nu sunt detaliate suficiente argumente pentru alegerea exactă a metodelor specifice. Conținutul variabilelor studiate și a corelării între acestea demonstrează explicit necoresponderea temei tezei cu specialitatea 561.01.

Lucrarea este redactată în limba engleză cu o serie de curențe, totuși respectând normele academice și structura specifică unei lucrări de doctorat. Există câteva greșeli minore de punctuație și lexicale, dar acestea nu afectează semnificativ înțelegerea textului. Prezentarea grafică (tabele, figuri) este clară, dar ar putea beneficia de o descriere mai detaliată a unor tabele sau figuri, pentru a fi mai accesibile atât experților care nu sunt familiarizați cu analiza statistică și SPSS, cât și cititorului de rând interesant de problemele elucidate.

În lucrare nu sunt semnalate probleme de etică sau deontologie profesională. Referințele sunt în general corect citate, iar sursele se disting prin diversitate, deși cele 45 de surse în ebraică necesită o examinare suplimentară.

În cadrul prezentării publice, lucrarea a fost susținută cu unele observații, deși au fost surprinse conexiunile dintre teorie și practică. Totuși, există loc pentru îmbunătățiri în privința aprofundării discuțiilor și prezentării mai detaliate a soluțiilor aplicabile pentru Republica Moldova, dacă tot se insistă pe susținerea acesteia aici.

În urma unei examinări riguroase a tezei de doctorat intitulată „Finlanda și Israel: O analiză comparativă a politicii educaționale strategice”, elaborată de candidata EL-FAHEL Dasman, se impune formularea unei opinii academice motivate cu privire la (i) incompatibilitatea dintre conținutul tezei și domeniul științific declarat – 561.01 Teoria și metodologia politologiei; instituții și procese politice, precum și (ii) oportunitatea susținerii unei astfel de lucrări într-o instituție academică din Statul Israel.

Conform cadrului epistemologic și metodologic al specialității 561.01, lucrările admise în acest domeniu trebuie să dezvolte cercetări fundamentate teoretic în sfera științei politice, cu accent pe: analiza instituțiilor politice (parlament, guvern, administrație centrală); studiul proceselor politice (elaborarea politicilor publice, alegeri, decizii politice); aplicarea teoriilor politice și a paradigmelor ideologice asupra fenomenelor sociale și decizionale; studierea comportamentului actorilor politici și a relațiilor de putere instituționalizate.

Or, teza evaluată se îndepărtează sistematic de aceste coordonate definitorii, propunând o analiză preponderent descriptivă și aplicativă a sistemelor educaționale din Finlanda și Israel, axată pe:

- reforma curriculară;
- strategii de formare a cadrelor didactice;
- modele de bună practică în educație;
- interacțiunea dintre educație, economie și coeziune socială.

În pofida inserării unor concepte din registrul politicilor publice, lucrarea nu operează cu teorii și concepte specifice științelor politice și nu propune o analiză a mecanismelor decizionale instituționale sau a actorilor politici relevanți în elaborarea politicilor educaționale. Utilizarea

metodologiei comparative este valabilă, însă nu este însoțită de o integrare riguroasă în cadrul paradigmatic al științelor politice.

Conținutul tezei, obiectivele formulate și metodologia aplicată relevă o încadrare mult mai potrivită în domeniile:

- Științe ale educației – prin analiza strategiilor curriculare, a formării continue a cadrelor didactice, a reformelor educaționale;
- Sociologie (dimensiunea educației) – prin abordarea interacțiunilor dintre educație și integrarea socială a minorităților, dezvoltarea capitalului uman și echitatea educațională;
- Politici publice în educație, dar nu în sensul politologic, ci ca instrumente aplicative de transformare a sistemelor educaționale.

Prin urmare, încadrarea tezei la specialitatea 561.01 este necorespunzătoare din punct de vedere științific, întrucât nu reflectă preocupări sau ipoteze fundamentale ale științelor politice, ci adoptă o abordare interdisciplinară cu predominarea dimensiunilor educațională și sociologică, iar în nomenclator n există o specialitate distinctă Studii interdisciplinare.

Deși, la sugestia experților, teza conține câteva referiri formale la sistemul educațional din Republica Moldova, acestea sunt sumare, lipsite de analiză critică sau contextualizare aplicativă. Prin urmare, valoarea practică a cercetării pentru contextul autohton este limitată, iar recomandările formulate nu derivă dintr-un demers riguros de aplicabilitate națională.

Cea mai solidă justificare pentru susținerea acestei teze într-o universitate din Israel provine din însăși natura obiectului cercetării, orientat aproape exclusiv asupra realităților educaționale ale statului israelian: politicile de integrare a minorităților, eficiența reformelor curriculare, strategiile de formare a cadrelor didactice, dinamica instituțională a educației naționale. Fără a se cădea în capcana manipulărilor cum că doctoranda a avut dreptul să-și susțină teza în care stat a dorit, totuși alegerea unei instituții din afara Israelului pentru tratarea unei problematici profund ancorate în contextul israelian pare a fi un dilentantism cras atât din partea pretendentului, cât și din partea celor care au acceptat-o, dar mai ales din partea celor care au promovat-o până la aceasta etapă.

Totodată, se observă lipsa unei recenzii academice riguroase a studiilor de specialitate din Republica Moldova, precum și deficiențele de exprimare și de comprehensiune a tezei, observate în timpul susținerii și ridică întrebări serioase de ordin etic și profesional privind calitatea supervizării științifice, precum și validitatea unui proces de formare doctorală care nu a reușit să asigure competențele lingvistice și epistemice de bază pentru nivelul doctoral internațional, deoarece doctoranda va pretinde să-și recunoască și echivaleze diploma de doctor în Israel, în caz că o va obține.

În concluzie, lucrarea nu se încadrează în domeniul Politologiei, astfel cum este definit prin specialitatea 561.01, aceasta aparținând, prin conținut, metodologie și variabilele operaționalizate, domeniilor Științelor educației sau Sociologiei. Mai mult ca atât, teza nu aduce o contribuție teoretică sau metodologică în aria proceselor și instituțiilor politice, iar caracterul său aplicativ este limitat în contextul Republicii Moldova.

Pentru validitate academică, context epistemologic și aplicabilitate practică, susținerea unei asemenea teze ar fi fost oportună într-o instituție academică din Israel, unde:

- există expertiză locală și acces la cercetări relevante;
- se poate evalua validitatea practică a recomandărilor formulate;
- poate fi garantată coerența lingvistică, teoretică a cercetării și rigoare instituțională asupra acesteia.

În contextul celor enunțate se recomandă:

- fie nevalidarea tezei în cadrul specialității 561.01, cu îndrumarea autoarei către un domeniu științific corespunzător (Științe ale Educației / Sociologie);
- fie susținerea tezei într-o instituție academică din Israel, care poate asigura rigoarea necesară, contextualizarea corespunzătoare și integrarea în cultura educațională vizată de cercetare.